

Изложба
„Србија у Великом рату,
1914–1918” у Паризу
обележила годину за нама

Брана ревизији историје

Атрактивна изложбена поставка, која је привукла значајну пажњу француске јавности, на документаристички и утемељен начин приказала је истину о ратним дешавањима, страдању и величанственој победи Србије и савезница у Првом светском рату, с посебним освртом на ратно пријатељство српске и француске војске

Пише Владимир ВЈЕШТИЋ

Изложба „Србија у Великом рату, 1914–1918”, коју су заједнички организовали Историјски архив Пожаревац (као носилац пројекта), Војни архив и Војни музеј Министарства одбране Републике Србије, приређена је од 21. септембра до 19. октобра у Културном центру Србије у Паризу. Повод за овај изузетан културни догађај, подржан од Министарства културе и информисања Републике Србије, који је протекао у знаку значајног интересовања европске јавности, било је обележавање стогодишњице од Версајске мировне конференције.

На свечаном отварању, у име институција које су организовале и приредиле изложбу, посетиоцима су се обратили директорка Историјског архива Пожаревац и руководилац пројекта др Јасмина Николић и директор Војног архива Министарства одбране капетан бојног брода Горан Петровић. Николићева је подсетила да је Краљевина Србија у Првом светском рату била активни чинилац међународних односа, како у ратним дејствима, тако и кроз широко дипломатско ангажовање и контакте са савезничким силама.

– Без материјалне и моралне подршке Француске, Велике Британије и Ру-

сије није било могуће ни замислити тако упорну одбрану Србије. Блискост на линијама фронта исковала је велико ратно српско-француско пријатељство, а од времена дочека српске војске на албанској обали па до краја рата српска војска је развила посебан однос према француској војсци и Французима – рекла је директорка Историјског архива Пожаревац и посебно указала на чињеницу да је Краљевина Србија била једина балканска држава која је од почетка до краја рата била поуздан савезник Антанте и тиме допринела њеној ратној победи, што је наглашено и на Мировној конференцији

Укрцавање
српских трупа на
Крфу за Солун,
на француске
и италијанске
бродове, 1916.

Послуга на
противавионском
топу на чукама
повише
Скочивира, 1917.

у Версају. Изражавајући захвалност Министарству културе и информисања Републике Србије и граду Пожаревцу на подршци током реализације овог капиталног пројекта, она је истакла да је изложба „Србија у Великом рату, 1914–1918“ „споменик који хода, говори и објашњава узвишени смисао живота, који је за српске јунаке и хероје прекинуто трајао“ и да је велики допринос култури памћења, сећања и трајања.

Директор Војног архива капетан бојног брода Горан Петровић истакао је да је мало народа који су својим жртвовањем заслужили да буду уписани у светску историју тако великим словима.

– Изложбом подсећамо на значајне личности, од судне битке, велике губитке и велике победе. Српски војници, који су на својим плећима изнели те пресудне историјске тренутке, и који су током година Првог светског рата исписивали најсветије и најсветлије странице српске војне историје, не смеју бити заборављени – рекао је Петровић и додао да треба имати у виду да је Краљевина Србија дала огроман допринос ратним напорима савезника, па не треба да чуде, збуњују, или звуче претерано речи страних сведока српског страдања, који су писали да је скоро сваки Србин војник.

Директор Војног архива истакао је и да нас поставка подсећа на заједничку историју током које су се француски и српски војници препознавали као браћа по оружју и по идеалима, „али пре свега браћа по љубави према слободи“.

Изложбу, за чије су стручно вођење биле задужене ауторке др Драга-

на Милорадовић и др Маријана Мраовић, отворила је трећи секретар амбасаде Републике Србије у Француској Марија Несторовић, вршилац дужности директора Културног центра Србије у Паризу. Догађају, који је изазвао велико интересовање париске јавности, присуствовале су високе војне званице – начелник Штаба Коппене војске Оружаних снага Републике Француске корпусни генерал Бернар Барера, изасланици одбране Сједињених Америчких Држава, Канаде и Републике Србије у Паризу, као и изасланик одбране руске морнарице, те председници удружења „Унија Срба“ и „Свесловенска заједница Срба“ у Француској.

Француски медији су изложби поклонили значајну пажњу, а од организатора се могло чути да су главни циљеви поставке и били да се осветли улога Србије у Првом светском рату и нагласи њен допринос победи савезника над Централним силама, тим пре што институције које су организовале изложбу поседују драгоцену архивску грађу, фотографије

ПОСЕТА СТУДЕНАТА СА СОРБОНЕ

Изложбу „Србија у Великом рату, 1914–1918“ у Културном центру Србије у Паризу, у пратњи професора посетила је и делегација студената са Сорбоне. За њих је уприличена и пројекција истоименог документарног филма у продукцији Историјског архива Пожаревац и Војног архива Министарства одбране Републике Србије.

ПОСЕТА ВОЈНОМ МУЗЕЈУ ФРАНЦУСКЕ

За чланове српске цивилно-војне делегације организована је и званична посета Војном музеју Француске. Кроз изложбenu поставку о Наполеону Бонапарту провео их је директор музеја генерал Alexandre d' Andoque de Seriege, након чега је српске представнике примио у свом кабинету, где су вођени разговори о даљој сарадњи, уз размену публикација на тему Првог светског рата.

и музеалије који сведоче о улози и размерама страдања српског народа и војске пре једног века.

У том светлу, изричито поштујући историјски научни метод, са упориштем у архивским документима, Историјски архив Пожаревац, Војни архив и Војни музеј имали су задатак да скрену пажњу јавности на погубни утицај политичке ревизије историје. Такође, истиче се да изложба и документарни филм који је прати, осим доприноса угледу Републике Србије, свакако иницирају и даљи развој српско-француске културне и војне сарадње. Таква настојања, могло се чути, прате залагања за успостављање контаката и сарадње са сродним или сличним институцијама из Републике Француске, размена информација и потписивање меморандума или протокола о сарадњи у области архивске и музеолошке делатности.

Изложбена поставка, кроз архивска документа, фотографије, разгледнице, карте, скице, табеларне прегледе, новинске чланке, као и музејске експонате (пуковске заставе, униформе, сабље, медаље и споменице), обрађује низ тема, од почетка Првог светског рата и операција Српске војске у 1914. години, преко догађаја током ратне 1915, односа са савезницима од 1914. до 1916. и рехабилитације и реорганизације Војске Краљевине Србије на Крфу, савезничке санитарске мисије и лечења српске војске и њене херојске епопеје на Солунском фронту, па све до ослобођења Србије 1918. и делања о њеним губицима у Првом светском рату.¹